

še zdaj boli usoda Ade Škerl, boli me kot pesnico in kot človeka. Če bi mogla, bi kaj naredila zanjo, a sem nemočna. Mislim, da so se je preprosto bali, ker je bila tako dobra v svojem unikatnem intimizmu.

**Melita Forstnerič Hajnšek**

*Večer, sredo, 23. 9. 2009, str. 2*

## **ZGODBA MNOGIH BISTRIH IN RAHLO LENIH FANTOV**

**Irena Velikonja:** *Ni zares veliko hudobnih profesorjev, so samo taki, ki zaradi nekih svojih prepričanj ali čisto človeških vzorcev ne najdejo pristnega stika z dijaki*



Foto: Titi Košir

*Pred tremi leti ste presenetili s Poletjem na okenski polici, nenavadnim prvencem. Nenavadnim, ker je bil tako izdelan, pa tudi vsebinsko presenetljiv. V poplavi posnemanja in izmišljevanja najstniških problemov ste vi napisali roman o 'neproblematični najstnici'. Vaš drugi,*

*lanski roman se, vsaj z izbiro glavnega lika, vendarle 'prilagaja' večinskemu trendu, problematičnim odraščajnikom. Ste vmes spoznali, da so v resnici v glavnem takšni, ali pa je o neproblematičnih težko napisati več kot eno knjigo?*

*Leto v znamenju polža* je šele moja druga knjiga, tako da zelo težko govorim o tem, kaj se da napisati in česa se ne da. Prepričana pa sem, da so v glavnem vsi najstniki 'problematični': nekateri svojo problematičnost kažejo navzven, da se morajo tudi drugi ukvarjati z njihovimi težavami, drugi pa jo tiščijo navznoter, zaradi česar delujejo neproblematično. Mark, junak iz zadnje knjige, spada bolj k prvim, medtem ko ste junakinjo prve knjige označili za neproblematično najstnico. Sicer pa se mi zdi, da tudi Mark nima nekih ekstremnih neresljivih problemov, to, kar se mu dogaja, je zgodba mnogih bistrih in rahlo lenih fantov na začetku gimnazijske poti.

*Seveda pa ste tudi ob izbiri problemskega lika ohranili bistvene značilnosti prvega romana, predvsem vero v možnost rešitve. Gre za vaš zasebni optimizem ali za opažanja iz prakse? Poznate primere, ki so popravili, kar se zdi skoraj nemogoče popraviti, se znova vzpostavili, ali pa si samo želite, da bi bilo to mogoče?* Moram priznati, da je optimizem ali pozitiven pogled na svet vsekakor del mene. Prepričana sem, da je veliko lažje, če na svet gledaš s svetlejšje plati in da tudi iz neljubih dogodkov, ki so seveda nujni del življenja, skušaš potegniti kaj dobrega zase, se česa naučiti. Pa tudi o tem sem prepričana, da se vsak trud obrestuje, če ne takoj, pa čez nekaj časa. V praksi se seveda najdejo tudi take zgodbe, kot je predstavljena v knjigi, čeprav je treba priznati, da niso zelo pogoste. Za tak preobrat je namreč nujno, da mladostnik spozna, da je rešitev v njem samem in da mu nihče drug v resnici ne more pomagati, če tega sam noče, tako kot je to sča-

soma nekako intuitivno ugotovil Mark. Ko se je to spoznanje usidrilo v njem, se je vzpostavil v njem in okoli njega tisti red, ki je nujen za dostojen šolski uspeh.

*Vašemu junaku vztrajno ponujajo rešilno bilko profesorji, z majhno izjemo (pa še ta je sposobna priznati poraz) ves učiteljski zbor z ravnateljem na čelu. Spet podobno vprašanje: verjamete, da obstajajo profesorski zbori, kjer šteje vsaka dijaška usoda posebej?*

Med dijaki vlada neko splošno prepričanje, da so profesorji na svetu zato, da jim otežujejo življenje. Včasih kak dijak 'ugotovi', da profesorji uživajo, kadar dajo komu cvek. Ampak to je verjetno zaradi tega, ker dijaki in profesorji vedno stojijo na različnih bregovih, čeprav je njihov osnovni cilj enak: uspešen dijak. Zato tudi takrat, kadar profesorji ponujajo pomoč, dijaki tega pogosto ne razumejo dobronamerno, ker je profesor vendarle nekdo z drugega brega. Dijak najbrž razmišlja nekako takole : najprej mi pribije cvek, potem pa pametuje, kako naj ga popravim, zakaj ga je pa potem sploh dal? Sicer pa se je treba zavedati, da so učiteljski zbori sestavljeni iz mnogo profesorjev, petdeset, šestdeset, tudi sto in več ljudi jih sestavlja. In v taki množici se najdejo seveda taki z zelo izostrenim pedagoškim in človeškim čutom, pa tudi taki, ki jih narava s tem čutom ni bogato obdarila. Eni in drugi seveda delajo v skladu s svojo osebnostjo in prepričanjem, da je njihov način pravi. Kar hočem povedati je, da po mojem mnenju ni zares veliko 'hudobnih' profesorjev, so samo taki, ki zaradi nekih svojih prepričanj ali čisto človeških vzorcev ne najdejo pristnega stika z dijaki. Če se vrnem k izhodiščnemu vprašanju, ali obstajajo profesorski zbori, kjer vsaka dijaška usoda šteje, lahko rečem, da seveda obstajajo. Učiteljski zbori načeloma taki so. Ali dijaško usodo 'rešijo' ali ne, pa je odvisno od zgornjih faktorjev, torej ali

so se reševanja lotili po pristni človeški plati ali zgolj s pedagoškimi floskulami in ali so dijaki pripravljeni sprejeti ponujeno roko.

*Je naključje, da najde vaš junak novo priložnost v okolju, ki je umaknjeno od urbanosti in z njo vseh grdobj? Verjamete (tudi) v to, da so mestna okolja po sebi bolj problematična, ruralna ali vsaj malomestna pa spodbudna, nepokvarjena ...? To sprašujem s posebnim zavedanjem, da ste slavistka in da ste se sami gotovo zavedali, da je ta 'vzorec' doma predvsem v starejši slovenski književnosti ...*

Svoj roman zelo težko gledam z analitičnimi ali literarnozgodovinskimi očmi, mislim, da nisem sposobna strokovno razpravljati o svojih delih, sem preveč subjektivna in mogoče malo nepripravljena na samorefleksijo. Zato ne bi ničesar rekla o morebitnih literarnih vzorcih v svojih delih, naj o tem presojajo drugi. Lahko pa povem svoje osebno stališče o urbanih in ruralnih okoljih. Mene mestna okolja živcirajo, moti me gneča avtomobilov na cestah, množica ljudi na ulicah in avtobusnih postajah in nakupovalnih središčih, kadar sem v mestu, slej ko prej postanem nestrpna in nervozna. Preveč hrupa, preveč beganja sem in tja, en sam stres. Zame je delovanje na obrobju mesta vsekakor spodbudnejše. Ne bi rekla, da je manj pokvarjeno in manj problematično, o tem namreč res ne morem soditi, je pa vsekakor mirnejše. Verjetno se je potem čisto samoumevno zgodilo, da se je moral moj junak iz mestnega okolja umakniti v spodbudni mir, da je iz njega lahko kaj nastalo.

*Že ob prvem romanu sem vas vprašala, kako se nanj odzivajo (vaši) dijaki, pa ste rekli, da se, verjetno zaradi 'umetniške preobčutljivosti', z dijaki ne pogovarjate o svojem romanu. 'Najstniki so zelo neposredni in včasih delujejo nekoliko*

*brezobzirno, zato se nočem izpostavlja-  
ti njihovim sodbam.' Se je ob drugem  
romanu kaj spremenilo? Nenazadnje je  
spročilo vaših romanov, da so najstniki  
res neposredni, tudi brezobzirni, vendar  
pa pošteni ...*

*Zadnje leto sem bila povsem umaknjena  
od šolskega dogajanja in od dijakov, ker  
sem na porodniškem dopustu. Tako da  
zdaj zaradi objektivnih razlogov nimam  
nobenih njihovih komentarjev o novem  
romanu.*

**Petra Vidali**

*Večer, sreda, 23. 9. 2009, str. 5*

## **KAR NAS NE UBIJE, NAS NAREDI DUHOVITEJŠE**

**Janja Vidmar: »Smoke on the water,  
vedno in povsod«**



Foto: Janko Raht

*Avtobiografskost in vpetost v realne  
socialistične okvire sedemdesetih let  
preteklega stoletja je močnejša kot v*

*kateremkoli delu Janje Vidmar doslej.  
Sicer tretjeosebna pripoved spelje stran  
od subjektivnosti, a je vendarle za nas, ki  
smo ta generacija, vse zares avtentično  
veristično in hudo zares. Naklepno, pre-  
računljivo pisateljsko dejanje? Spomenik  
generaciji, nostalgija zrelosti?*

*Naklepno naključje, bi rekla. Pred nekaj  
leti me je urednica založbe povabila na  
razgovor in mi razkrila zamisel o novi  
zbirki, slovenski mladinski avtorji, ujeti  
v zanko lastne mladosti. Nič preračun-  
ljivega torej, ker stvar sploh ni zrasla na  
mojem zeljniku. Spomenik generaciji je  
rasel skupaj z zgodbo, nobenega poseb-  
nega ozadja ni, vedno je tako, da patina  
minljivega prekrije vse velike travme v  
preteklosti. Največja moč nostalgije je  
ravno v sami minljivosti. Malo me je  
vrglo na rit, priznam. Zavest, da se ni-  
koli več ne bom drenjala pred Fontano in  
čakala, da me redarji spustijo na plesišče.  
Da ne bom nikoli več slišala mame peti  
partizanskih pesmi. Da je hlepenje po  
bananah, milki in rami zamenjala lako-  
ta po Pradi in Gucciju. Mi smo še bili  
uporniki, naše odraščanje je bilo en sam  
'statement', nismo imeli ničesar, imeli  
pa smo drug drugega. In rock. Danes  
pa se globalna ikonoklastika vrti okrog  
marketinga in šopinga.*

*Kako, da ste se odločili totalno upo-  
rabljati dialekt v dialogih? Je povsem  
avtentičen? Meni se mestoma zdi malce  
pretiran in nedosleden pri transkripciji  
(iberzug namesti normalno ibercug itd).  
Je bila lektura ljubljansko-gorenjska? In  
kako mislite, bodo brali roman neštajer-  
ci, ki niti besede 'štrample' ne razumejo?  
Če se zdi vsem samoumevna uporaba  
ljublanskega dialekta v dialogih, naj-  
demo ga celo v delih avtorjev z drugih  
koncev Slovenije, in se podrazumeva,  
da ga vsi govorimo aktivno, res ne vidim  
potrebe, da bi v delu, ki se tako strastno  
nostalgično navezuje na moj Maribor  
iz časov Titove Jugoslavije, junakom v*